

УДК 347.85

DOI: <https://doi.org/10.31359/1993-0941-2023-46-329>

---

**І. В. Костенко**, к.ю.н., науковий співробітник  
сектору конституційного та адміністративного  
права НДІ державного будівництва та місцевого  
самоврядування НАПрН України  
ORCID ID : 0000-0002-8784-5422

## **АНАЛІЗ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ СУПУТНИКОВОЇ НАВІГАЦІЇ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОГО ЗАКОНОДАВСТВА**

---

**Анотація:** У статті здійснено всебічний аналіз законодавства України у контексті регулювання супутникової навігації. Основна увага зосереджена на оцінці існуючої нормативно-правової бази та виявленні ключових викликів, які постають перед Україною у сфері космічної діяльності та супутникової навігації. Стаття містить детальний огляд історичного розвитку та сучасного стану законодавства, а також аналізує перспективи та потенціал України у глобальному контексті космічної індустрії.

**Ключові слова:** супутникова навігація України, космічне законодавство, міжнародні космічні стандарти, технологічні інновації у космосі, геополітичний контекст і національна безпека

**Вступ.** В сучасному глобалізованому світі, супутникова навігація відіграє незамінну роль у різноманітних сферах життєдіяльності, від особистої мобільності до міжнародної логістики

та забезпечення глобальної безпеки. Системи супутникової навігації, такі як GPS, GLONASS, Galileo, відіграють ключову роль у багатьох галузях, включаючи транспорт, сільське господарство, військові операції та екстрені служби. Ці технології сприяють ефективності та точності різних процесів, а також вносять вагомий вклад у глобальну безпеку, економічний розвиток та сталий менеджмент ресурсів.

Системи навігації працюють шляхом забезпечення позиціонування об'єктів на землі, воді та повітрі, використовуючи географічні координати для визначення місцезнаходження, точного часу, швидкості та напрямку руху. Це досягається завдяки інтеграції електронно-технічної системи, що об'єднує наземне та космічне обладнання. Правове регулювання цих систем, особливо у сфері позиціонування та зв'язку, вимагає застосування міжнародних правових норм. Важливими в цьому контексті є принципи міжнародного права, закріплені в Статуті ООН<sup>1</sup>, які зобов'язують держави до міжнародної співпраці в економічних, соціальних, культурних та гуманітарних питаннях, а також до підтримки міжнародного миру та безпеки. Іншим значущим документом є Міжнародна конвенція про використання радіомовлення 1936 року<sup>2</sup>, яка забороняє передавання інформації з території держави, яка може загрожувати внутрішньому порядку або безпеці іншої країни. Також, важливими є Принципи ООН, що регулюють використання державами штучних супутників Землі для міжнародного прямого телевізійного мовлення<sup>3</sup> та Конвенція про розповсюдження несучих програми сигналів, що передаються через супутники<sup>4</sup> [3].

---

<sup>1</sup> United Nations. (1945). United Nations Charter. Retrieved from <https://www.un.org/en/about-us/un-charter>

<sup>2</sup> International Convention concerning the Use of Broadcasting in the Cause of Peace (Geneva, 1936). Retrieved from <https://digitallibrary.un.org/record/211972?ln=en>

<sup>3</sup> United Nations. (n.d.). Principles Governing the Use by States of Artificial Earth Satellites for International Direct Television Broadcasting. Retrieved from <https://digitallibrary.un.org/record/41084?ln=en>

<sup>4</sup> Конвенція про розповсюдження несучих програми сигналів, що передаються через супутники No 995\_250 від 21 05 1974 р. [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995\\_250#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_250#Text)

Глобальна навігаційна супутникова система (ГНСС) сьогодні є вражаючою технологією, яка революціонізувала багато аспектів нашого життя, від картографії до особистої навігації. Міжнародна служба GNSS (IGS), яка інтегрує понад 500 спостережних станцій по всьому світу, є важливим елементом цієї системи. Ці станції забезпечують тривимірне визначення положення та швидкості, підвищуючи точність і надійність глобальної навігаційної інфраструктури. [2]

Щодо законодавчого регулювання супутникової навігації, то воно значно відрізняється між різними країнами. Відтак, аналіз цього регулювання в конкретних національних контекстах є критично важливим для розуміння глобальної навігаційної системи.

Україна, як активний учасник ГНСС, володіє постійною мережею ГНСС-спостережень, яка має велике значення для картографії, геодезії та навігаційних систем країни. Це підкреслює також важливість розвитку власних космічних технологій та навігаційних систем.

Запуск українського супутника «Січ-2-30» для дистанційного зондування Землі 14 січня 2022 року був важливим кроком вперед для України у цій галузі. Це не тільки показник технологічних досягнень, але й важливий внесок у глобальну навігаційну систему [7].

Отже, у цій статті ми зосередимося на Україні — країні з великим потенціалом та амбіціями у космічній галузі, але також із складним історичним та політичним минулим і сьогоденням, що впливає на розвиток її космічного законодавства.

**Метою цього дослідження** є аналіз розвитку законодавства України в сфері супутникової навігації, виявлення ключових викликів та можливостей, що виникають у цій галузі, а також оцінка потенціалу України у глобальному контексті космічної індустрії. Це дослідження не лише вносить вклад у розуміння специфіки українського законодавства в сфері супутникової навігації, але й підкреслює значення національного контексту у формуванні політик, що впливають на глобальну космічну діяльність та безпеку.

### Історичний Контекст.

Історія розвитку космічного права в Україні бере свій початок у другій половині 20-го століття, коли Україна була складовою частиною Радянського Союзу. Практична космічна діяльність розпочалася в Українській Радянській Соціалістичній Республіці (УРСР) у 1951 році зі створенням заводу з виробництва балістичних ракет у Дніпропетровську. У 1954 році було створено Спеціальне конструкторське бюро 586 (КБ «Південне»), що збіглося з початком роботи Південного машинобудівного заводу № 586. Запуск першого радянського штучного супутника Землі 4 жовтня 1957 року став важливим та переломним моментом в історії космічної ери для СРСР та всього світу. У березні 1958 року Рада Міністрів СРСР ухвалила постанову, яка покладала на ОКБ-1 Міністерства оборонної промисловості (під керівництвом С. П. Корольова) завдання розробки різноманітних космічних апаратів, включаючи автоматичні місячні станції. У вересні того ж року було прийнято постанову Ради Міністрів СРСР, яка визначила терміни запуску космічних кораблів на Місяць. У травні 1959 року Рада Міністрів СРСР прийняла Постанову № 569–264 «Про підготовку людини до космічних польотів». Прийняття цих постанов сприяло швидкому розвитку космічної галузі в розвинених республіках Радянського Союзу. Цей історичний контекст підкреслює міцний взаємозв'язок між дослідженням космосу та правовими рамками космічної діяльності [1].

На початку 1960-х років українські підприємства активізували розробку та виробництво систем управління, бортової автоматики та інших компонентів для космічних об'єктів і комплексів. Конструкторське бюро «Південне» проводило наукові дослідження, спрямовані на впровадження в виробництво космічних апаратів, таких як «Метеор» і «Стріла». В період з 1960-х до 1980-х років українські науковці та підприємства брали активну участь у різноманітних проектах, включаючи запуски міжпланетних станцій, польоти людини в космос, стикування безпілотних космічних кораблів та розгортання орбітальних станцій [8].

У 1960 році Рада Міністрів СРСР прийняла постанову «Про участь СРСР у міжнародних організаціях з використання кос-

мічного простору в мирних цілях», яка визначила участь країни в міжнародній космічній діяльності. УРСР, яка вже мала статус незалежного суб'єкта в рамках Договору по космосу, приєдналася до численних міжнародних організацій та підписала угоди, що сприяли використанню та дослідженню космічного простору [8].

**Пострадянський період та перші кроки в законодавчому регулюванні (1991–2000-ті роки).**

Після розпаду СРСР, Україна увійшла у володіння значною частиною радянської космічної інфраструктури та технологій. У перші роки своєї незалежності, Україна сфокусувалася на створенні правової основи для розвитку власної космічної галузі. Це охоплювало розробку та імплементацію законодавчих актів, спрямованих на встановлення правил та стандартів космічної діяльності, а також створення відповідних регулюючих органів. Цей період був вирішальним для визначення напрямків розвитку незалежної космічної програми України, оскільки країна стала повноправним суб'єктом міжнародного космічного права. Основним завданням для України стало не лише збереження наявних можливостей, а й їх адаптація до нових політичних реалій. Це включало перегляд та оновлення радянських космічних програм та інфраструктури, а також створення національних органів управління космічною діяльністю.

Проте розвиток законодавства, пов'язаного з космічною діяльністю, зіткнувся із певними перешкодами через економічні труднощі, що виникли після розпаду СРСР. Зокрема, стрімке зростання інфляції, яке перетворилося на гіперінфляцію, розрив виробничих зв'язків, що склалися протягом десятиліть, зменшення податкових надходжень до державного бюджету та економічна стагнація серйозно вплинули на усі сфери державної діяльності. Ситуація почала покращуватися в вересні 1996 року з переходом від карбованця до гривні, що сприяло зниженню інфляції. Економічна стабілізація дозволила оживити економіку, збільшити надходження до бюджету та створила сприятливі умови для інвестицій у космічну галузь. З цього моменту Україна почала активізувати свою участь у міжнародних космічних проєктах [8].

У 1992 році Указом Президента України було засновано Національне космічне агентство України (НКАУ). Цей Указ мав стратегічне значення для забезпечення незалежності та розвитку науково-технічного і виробничого потенціалу космічної галузі в Україні. Основною метою цього рішення було збереження та ефективне використання цього потенціалу для вирішення соціально-економічних завдань країни.

Національне космічне агентство України, створене в рамках цього Указу, отримало широкий спектр завдань і функцій у сфері космічних досліджень та використання космічного простору. До ключових завдань НКАУ входили розробка концептуальних засад державної політики в області космічних досліджень, формування пропозицій та рекомендацій для вищих органів державної влади, координація діяльності різних установ та організацій у космічній галузі, а також організація міжнародного співробітництва. Ця робота включала широкий спектр завдань, пов'язаних із дослідженням і використанням космічного простору [16].

Указ Президента України, виданий у 1992 році, став визначним кроком у встановленні основоположних принципів та напрямків розвитку космічної галузі в Україні. Цей документ також передбачав фінансування досліджень та розробок у цій сфері. Суттєвим аспектом цього періоду стала інтеграція України в міжнародні організації з питань використання космічного простору, що суттєво сприяло подальшому розвитку космічної галузі країни.

Прийняття Закону України «Про космічну діяльність» після створення Національного космічного агентства України закріпило загальні правові основи для регулювання космічної діяльності в Україні та за її межами. Цей закон став основним документом, який визначає правові рамки для всіх аспектів космічної діяльності в країні, забезпечуючи її відповідність як національним, так і міжнародним нормам та стандартам [5].

Закон «Про космічну діяльність» встановлює широкі правові засади для здійснення космічної діяльності, охоплюючи різноманітні аспекти дослідження та використання космічного простору. Це включає правове регулювання розробки, використан-

ня та управління космічними технологіями та інфраструктурою, в тому числі супутниковою навігацією. Незважаючи на те, що конкретні положення, присвячені супутниковій навігації, ще не були повністю реалізовані, прийняття цього закону заклало міцний фундамент для подальшого розвитку космічної діяльності в Україні.

### **Початок 2000-х років та інтеграція України у Європейські та світові космічні програми**

На початку 2000-х років Україна ініціювала процес активної інтеграції в європейські та світові космічні програми. Цей період характеризувався значними зусиллями країни у сфері розвитку космічної галузі та адаптації національного законодавства до міжнародних стандартів.

#### **Співпраця з Європейським Космічним Агентством (ESA)**

Угода між Урядом України та Європейським космічним агентством, підписана у 2008 році, знаменувала початок нового етапу співпраці у сфері супутникової навігації. Хоча цей документ втратив чинність у 2019 році, він відіграв значну роль у подальшому створенні правової основи для спільних проєктів, особливо у сферах космічних наук, телекомунікацій та супутникової навігації. Згідно зі Статтею 2 цієї угоди, однією з ключових сфер співробітництва була супутникова навігація, де сторони погодилися на співпрацю у розробці та використанні телекомунікаційних технологій. Угода передбачала обмін інформацією, спільні дослідження, розвиток технологій та інші форми співробітництва, які підтримували розвиток супутникової навігації в Україні та її інтеграцію в європейські космічні програми [13].

Угода про співробітництво в галузі цивільної глобальної навігаційної супутникової системи (ГНСС) з Європейським Співтовариством та його державами-членами, підписана в грудні 2005 року та ратифікована Україною в січні 2007 року, стала важливим кроком у розвитку супутникової навігації. Ця угода, яка набула чинності для України в грудні 2013 року, охоплює аспекти співпраці в галузі технологій GNSS, узгодження з глобальними навігаційними мережами, сприяння інноваціям, розвиток нормативно-правової бази, доступ українських компаній до ринку, забезпечення безпеки та поширення досвіду

через навчальні програми. Ця угода є фундаментом для інтеграції України в європейську систему ГНСС, сприяючи технологічному розвитку та економічному зростанню [14].

### **2010-ті роки: інновації та розвиток**

На початку та протягом 2010-х років, Україна зробила значні зусилля у впровадженні новітніх технологій у космічній галузі, особливо у сфері супутникової навігації. Згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 9 вересня 2009 року № 959, Національне космічне агентство було визначено як спеціально уповноважений орган, відповідальний за координацію дій у сфері супутникової навігації та міжнародного співробітництва. Агентство отримало завдання розробити проект закону для регулювання супутникової навігації та забезпечити сертифікацію систем координатно-часового та навігаційного забезпечення, використовуючи глобальні навігаційні системи. Пілотні проекти з впровадження супутникових навігаційних технологій у промисловості, транспорті, зв'язку, охороні здоров'я та екології були заплановані до 2012 року [4].

Впродовж 2010-х років Україна здійснила важливий крок у регулюванні галузі супутникової навігації. За розпорядженням Кабінету Міністрів України № 1-р від 3 січня 2013 року було схвалено Концепцію проекту закону «Про державне регулювання у сфері супутникової навігації». Документ визначив ключові проблеми та шляхи їх законодавчого вирішення, включаючи організацію державних закупівель, підтримку національного виробництва, регулювання відповідальності виробників, безпеку використання глобальних навігаційних систем, впровадження новітніх технологій та розробку національних стандартів. Метою Концепції було визначення основоположних правових, економічних, організаційних та фінансових принципів у цій сфері, враховуючи зростаючу практичну активність суб'єктів господарювання у використанні глобальних навігаційних систем для різноманітних потреб, включаючи оборону та безпеку держави. Очікувалося, що це сприятиме розвитку вітчизняного ринку навігаційних послуг, технологічному прогресу в наукоємних секторах, створенню нових робочих місць та доступу суспільства до високоякісних послуг та продукції завдяки викорис-

тання сучасного вітчизняного обладнання у сфері супутникової навігації [6].

У 2013 році було розроблено проект закону «Про державне регулювання у сфері супутникової навігації» [11], який мав на меті створення правової основи для ефективного використання та розвитку цієї галузі. Важливо відзначити, що цей законопроект так і не набрав чинності, що ставить під сумнів ефективність державної політики у цій області, оскільки неможливість впровадити в силу цей законопроект залишає значну кількість питань у сфері супутникової навігації без відповідного правового регулювання, що ускладнює розвиток та інтеграцію України у світовий космічний контекст.

### **2016 рік: регуляторні виклики в сфері супутникової навігації**

У 2016 році, в контексті посилення регуляторних зусиль у сфері супутникової навігації, Україна зіткнулася з істотним викликом, пов'язаним з впровадженням законопроекту «Про державне регулювання у сфері супутникової навігації» [9]. Цей законопроект передбачав створення комплексної правової, економічної, та технічної основи для розвитку та ефективного регулювання сектора супутникової навігації.

Основні аспекти законопроекту включали:

**Державне регулювання:** Пропонувалося створення єдиної державної політики для підтримки діяльності у сфері супутникової навігації, спрямованої на оптимальне використання науково-технічного потенціалу для національної економіки, оборони, безпеки та соціального благополуччя.

**Засади державної політики та напрями діяльності:** Наголошувалось на створенні умов для розвитку виробництва обладнання супутникової навігації, забезпеченні надійного використання супутникових навігаційних інформаційних послуг та актизації міжнародного співробітництва.

**Ключові напрями діяльності:** Включали розробку та впровадження апаратури та засобів супутникової навігації, організацію наукових досліджень, створення функціональних доповнень, та розвиток національних стандартів у цій галузі.

**Повноваження Кабінету Міністрів України:** Роль уряду у забезпеченні виконання державної політики у цій сфері, включа-

ючи розробку державних програм та міжнародне співробітництво.

Варто зазначити, що нарівні з позитивними аспектами законопроекту, такими як сприяння технологічному розвитку, зміцнення національної безпеки та оборони, а також економічне зростання, існували значні витрати на впровадження та підтримку інфраструктури, виклики у впровадженні складних технологій та ризик створення надмірного регуляторного навантаження. Невпровадження законопроекту мало значні наслідки, включаючи технологічну відсталість, залежність від зовнішніх систем та втрату потенційних економічних можливостей для внутрішнього ринку та загального економічного розвитку країни.

#### **2019 рік: новий етап законодавчої реформи у сфері супутникової навігації**

У 2019 році Україна розпочала новий етап законодавчої реформи у сфері супутникової навігації, розробивши Законопроект № 10198, спрямований на вдосконалення та поглиблення нормативно-правової бази, що була заснована попереднім законопроектом 2016 року [10]. Оновлений законопроект містить ряд інновацій, спрямованих на створення правових, економічних, організаційних та фінансових засад для управління діяльністю у цій сфері.

Основні аспекти законопроекту 2019 року включають:

Законодавче визначення засад державної політики: Встановлення єдиної державної політики у сфері супутникової навігації, що відображає потреби національної економіки, оборони та безпеки.

Розподіл повноважень між органами влади: Єдність правил та діяльності, забезпечена розподілом повноважень між міністерствами та центральними органами виконавчої влади.

Програмно-цільове планування: Впровадження програмно-цільового планування супутникової навігаційної діяльності в рамках державних науково-технічних програм.

Гармонізація з міжнародними нормативами: Забезпечення відповідності правил діяльності міжнародним нормативам, що сприяє інтеграції України в глобальний космічний контекст.

Законопроект 2019 року є важливим кроком у створенні всебічного та гармонізованого законодавчого середовища, сприятливого для розвитку супутникової навігації в Україні. Він відображає глобальні тенденції та вимоги, спрямовуючи країну до технологічного прогресу та інноваційного розвитку в цій важливій галузі.

У контексті подальшого розвитку законодавства у сфері супутникової навігації та виконання частини другої статті 21 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України у 2022 році виступило з ініціативою розробки нового проекту Закону України «Про державне регулювання у сфері супутникової навігації». Ця ініціатива була частиною ширшого плану урядових заходів, зокрема, з метою виконання кроку 130 Плану пріоритетних дій Уряду на 2021 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24.03.2021 № 276-р, завдання 52 Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2021 рік, затвердженого Постановою Верховної Ради України від 02.02.2021 № 1165-IX, статті 371 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, завдання 1896 Плану заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 № 1106, пункту 2 розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.01.2013 № 1-р «Про схвалення Концепції проекту Закону України «Про державне регулювання у сфері супутникової навігації».

Законопроект 2021 року вносить коригування у визначеннях та структурі управління порівняно з версією 2019 року. Зокрема, він оновлює ролі галузевого та державного реєстраторів, а також структуру державної системи супутникової навігації. Ці зміни відображають намагання уточнити адміністративні ролі та вдосконалити організаційну структуру, забезпечуючи ефективне

регулювання та розвиток сфери супутникової навігації в Україні. Такий підхід свідчить про послідовність та системність уряду у підході до розвитку цієї технологічної галузі, враховуючи сучасні вимоги та глобальні тенденції.

### **Порівняльний аналіз законопроектів 2021 та 2019 років у сфері супутникової навігації**

Розглядаючи ключові відмінності між законопроектами 2021 і 2019 років, можна виявити ряд суттєвих змін, які відображають еволюцію українського законодавства у сфері супутникової навігації.

**Термінологія:** У статті 1 законопроектів спостерігаються деякі відмінності дефініцій. Законопроект 2021 року визначає галузевого та державного реєстраторів як осіб, що перебувають у трудових відносинах з державними органами, тоді як версія 2019 року приписувала ці ролі центральному органу виконавчої влади. Це відображає зміну підходу до ролі та відповідальності органів у системі управління супутниковою навігацією.

**Законодавче Регулювання:** Важливим аспектом законопроекту 2021 року є розширення спектру міжнародних угод та внутрішніх законів, які регулюють сферу супутникової навігації. Це створює більш гнучку та відповідну нормативну базу, яка враховує різноманіття та динаміку галузі, на відміну від законопроекту 2019 року, де акцент робився лише на Угоді про ГНСС.

**Цілі Державного Регулювання:** Стаття 3 законопроекту 2021 року демонструє деталізований опис цілей державного регулювання, що охоплює економічні, оборонні, безпекові та соціальні аспекти. Це відрізняється від законопроекту 2019 року, де акцент робився на координації заходів для реалізації єдиної державної політики і свідчить про більш всебічний підхід до розвитку та регулювання цієї важливої галузі.

**Розподіл Повноважень:** Згідно зі статтею 4 законопроекту 2021 року, відбувається розширення повноважень Кабінету Міністрів України, зокрема, включення супутникової навігації до державних програм, та вносить конкретні завдання для центрального органу виконавчої влади, такі як координація заходів, забезпечення міжнародного співробітництва та розвиток спеціалізованої апаратури.

Сфера Діяльності: Стаття 5 обох законопроектів визначає діяльність у сфері супутникової навігації як комплексну, охоплюючи використання систем, наукові дослідження, моніторинг та розробку апаратури. Проте законопроект 2021 року надає більш детальні визначення та напрями застосування, що відображає зростаючу спеціалізацію та диференціацію в цій області.

Роль Служби безпеки України: Включення Служби безпеки України у процес погодження рішень про обмеження у законопроекті 2021 вказує на підвищену увагу до аспектів національної безпеки. Це демонструє розуміння потреби в комплексному підході до безпекових питань, особливо в контексті зростаючих глобальних викликів та загроз.

Роль органів місцевого самоврядування: Залучення місцевих органів самоврядування у створення та моніторинг функціональних навігаційних систем у версії 2021 року підкреслює важливість децентралізації та місцевого управління у сфері супутникової навігації (на відміну від законопроекту 2019, де ця роль приписувалася лише органам виконавчої влади). Це дає змогу більш ефективно відповідати місцевим потребам і забезпечувати гнучкість у використанні супутникових технологій.

Загалом, ці законопроекти відображають зусилля України щодо адаптації її законодавчої бази до сучасних реалій і вимог. Вони демонструють прагнення країни не лише впровадити новітні технології, але й забезпечити відповідне правове та організаційне середовище для їх ефективного використання. Це важливі кроки у забезпеченні національної безпеки, розвитку місцевого самоврядування та інтеграції України в глобальний космічний контекст.

### **Розвиток правового регулювання сфери супутникової навігації в Україні: Указ Президента України № 884/2022**

Наступним важливим кроком у розвитку правового регулювання сфери супутникової навігації в Україні став Указ Президента України № 884/2022 від 23 грудня 2022 року [15]. Цей Указ встановлює правові рамки для рішення Ради національної безпеки і оборони України «Про заходи з розвитку та використання вітчизняних систем супутникової навігації в інтересах безпеки і оборони держави» [12].

Це рішення відображає цілеспрямовану відповідь на комплексні виклики, із якими стикається Україна у сфері супутникової навігації, включаючи необхідність ефективного системного державного регулювання, усунення вад у нормативно-правовій базі, а також забезпечення порядку та контролю над використанням вітчизняних функціональних доповнень до глобальних навігаційних систем.

Одним із ключових наслідків цього рішення є встановлене завдання для Кабінету Міністрів України щодо розроблення та подання законопроекту «Про державне регулювання у сфері супутникової навігації». Законопроект, запропонований як відповідь на сучасні виклики та загрози, має на меті створення систематизованого та контрольованого підходу до розвитку та використання супутникових технологій у державі. Це включає впровадження чітких правових рамок для діяльності у сфері супутникової навігації, стимулювання технологічного розвитку, забезпечення безпеки та підвищення обороноздатності країни. Основна мета цього законопроекту полягає не лише у впровадженні нових правил та стандартів, але й у подальшому розвитку вітчизняних супутникових систем, їх інтеграції з міжнародними мережами, а також у створенні умов для їх ефективного використання в різних сферах діяльності, від оборони до цивільних потреб.

Важливо наголосити на тому, що у контексті нинішньої геополітичної та безпекової ситуації в Україні, розвиток та удосконалення правового регулювання в сфері супутникової навігації є вкрай важливим. Україна, перебуваючи в умовах військового конфлікту та зовнішньої загрози, стикається з необхідністю забезпечення національної безпеки та оборони, де супутникові навігаційні системи відіграють критичну роль.

Указ Президента України № 884/2022 та пов'язані з ним законодавчі ініціативи відображають стратегічне бачення України щодо зміцнення своїх оборонних можливостей через розвиток вітчизняних супутникових технологій. Це підкреслює важливість незалежності та самодостатності в сфері супутникової навігації, зменшуючи залежність від зовнішніх систем у критичний час.

Рішення про розширення повноважень та залучення Служби безпеки України до процесів регулювання в сфері супутникової навігації, а також активнішу роль місцевих органів самоврядування у створенні та моніторингу навігаційних систем, відображають потребу у комплексному та багаторівневому підході до цього питання. Така координація між різними рівнями влади та структурами дозволяє більш ефективно реагувати на загрози, забезпечувати координацію та оперативність у кризових ситуаціях.

Ці законодавчі зміни не тільки сприяють поліпшенню безпеки та обороноздатності країни, але й створюють умови для технологічного розвитку, підвищення конкурентоздатності України на міжнародній арені та відкривають нові можливості для цивільного сектору. Особливо це актуально в контексті сучасних викликів, де використання супутникових технологій може відігравати ключову роль у різних сферах — від оборони до сільського господарства, від розвитку інфраструктури до управління надзвичайними ситуаціями.

### **Розвиток законодавства України у сфері супутникової навігації в 2023 році**

У березні 2023 року, у відповідь на рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23 грудня 2022 року, було оприлюднено проект Закону України «Про державне регулювання у сфері супутникової навігації». Це рішення було введено в дію Указом Президента України № 884/2022 та стало частиною кроку 203 Плану пріоритетних дій Уряду України на 2023 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 березня 2023 року № 221-р. Він також відповідає завданню 150 Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2023 рік, затвердженому Постановою Верховної Ради України від 7 лютого 2023 року № 2910-IX, а також статті 371 Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, та завдання 1896 плану заходів з виконання цієї Угоди, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 року № 1106, відповідно до пункту 2 розпорядження Кабінету Міністрів України від 3 січня 2013 року № 1-р

«Про схвалення Концепції проекту Закону України «Про державне регулювання у сфері супутникової навігації».

**Законопроект 2023 року та його відмінності від законопроекту 2021 року**

Законопроект 2023 року сьогодні є ключовим документом, який відображає стратегічне бачення України у сфері супутникової навігації, акцентуючи на необхідності розвитку власних технологій і систем. Законопроект також підкреслює важливість міжнародної співпраці та інтеграції України у глобальні космічні ініціативи, що відкриває нові перспективи для країни в міжнародних космічних програмах та проектах. Таке співробітництво має потенціал сприяти кращому використанню супутникових технологій, розвитку наукових досліджень і технологічного прогресу. Особлива увага в цьому законопроекті приділяється забезпеченню національної безпеки та підвищенню технологічного потенціалу України у контексті глобального космічного співтовариства.

Детальний аналіз законопроекту 2023 року порівняно з попередньою версією (законопроект 2021) виявляє наступні ключові аспекти:

**Засади державної політики та правила діяльності:** Визначаються основні засади державної політики у сфері супутникової навігації та правила діяльності у цій галузі. Це створює чіткі рамки для розвитку та регулювання супутникової навігації в країні.

**Повноваження між органами державної влади:** Визначаються повноваження між різними органами державної влади у реалізації державної політики у сфері супутникової навігації, що забезпечує координацію та ефективність управління цією сферою.

**Складові діяльності та умови обмеження:** Встановлюються компоненти діяльності у сфері супутникової навігації та умови для обмеження такої діяльності, що важливо для національної безпеки та оборони.

**Умови надання та використання послуг:** Регламентуються умови надання та використання супутникових навігаційних інформаційних послуг, забезпечуючи їх доступність та якість.

Реєстрація функціональних доповнень та інформаційних систем: Визначаються процедури реєстрації функціональних доповнень та навігаційних інформаційних систем, що сприяє їх ефективному використанню та контролю.

Законопроект 2023 року відзначається рядом ключових оновлень та відмінностей у порівнянні з законопроектом 2021 року, які вказують на стратегічний розвиток у галузі супутникової навігації в Україні:

Зміни у фінансуванні: Новий законопроект вводить більш гнучкі та різноманітні механізми фінансування, включаючи державно-приватне партнерство, власні кошти суб'єктів навігаційної діяльності, та залучення іноземного капіталу. Це розширює можливості для розвитку сектору.

Більш структурований і охоплюючий підхід: Законопроект 2023 року пропонує більш деталізований і всеохоплюючий підхід, включаючи розширені визначення та терміни, що сприяє чіткості та ясності регулювання діяльності у сфері.

Оновлення повноважень державних органів: У 2023 році більше уваги приділяється розподілу і конкретизації функцій і повноважень між різними державними органами, забезпечуючи ефективну координацію та чіткість у процесі прийняття рішень.

Особливий режим у воєнний час: Законопроект вводить спеціальні положення для роботи у воєнний час та надзвичайних ситуаціях, відображаючи необхідність адаптації до змінних умов та забезпечення національної безпеки.

Загальна модернізація і адаптація до сучасних викликів: Законопроект 2023 року демонструє загальну тенденцію оновлення та модернізації українського законодавства у сфері космічної діяльності та супутникової навігації, роблячи його більш адаптованим до сучасних технологічних, економічних та безпекових викликів.

Відтак, доцільно зазначити, що законопроект 2023 року відображає комплексний і гнучкий підхід до фінансування сфери супутникової навігації, пропонуючи різноманітні джерела фінансування. Ці нововведення адаптують українське законодавство до сучасних викликів, забезпечуючи гнучкість і стабільність у розвитку супутникової навігації.

**Висновки.** Стаття забезпечує глибоке розуміння розвитку та перспектив української супутникової навігації, акцентуючи на важливості національного законодавства у цій сфері, особливо в контексті воєнного стану в Україні. Розгляд історичних та сучасних аспектів розвитку ГНСС у країні підкреслює значення технологічних інновацій та міжнародного співробітництва, а також роль України в глобальних космічних ініціативах. Особливу увагу приділено законопроекту 2023 року «Про державне регулювання у сфері супутникової навігації», який відіграє критичну роль у національній безпеці та використанні супутникових технологій для оборонних та розвідувальних потреб. Цей законопроект є фундаментальним для забезпечення надійності комунікацій, навігації та моніторингу в умовах військового часу, а також підкреслює необхідність комплексного підходу до регулювання сфери супутникової навігації. Для досягнення прогресу в цій галузі необхідно посилити нормативно-правову базу, підвищити кваліфікацію фахівців, та забезпечити ефективну взаємодію між державними органами та приватним сектором, адже майбутнє супутникової навігації в Україні тісно пов'язане з її спроможністю адаптуватися до швидких змін у галузі та ефективно інтегруватися у світовий космічний ринок.

#### Список використаних джерел:

1. Loshytskyi M., Koroied S. (2019). Space law in Ukraine: present and future. *Advanced space law*, Vol. 4, 50–58
2. Ансари К., Верма П. Огляд Міжнародної служби GNSS (IGS). *Міжнародний Журнал Комп'ютерної Теорії та Інженерії*. 2017. DOI: 10.13140/RG.2.2.18533.91367
3. Галаган О. Я. Застосування супутникових технологій навігації та зв'язку: Міжнародно-правові аспекти. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, Серія Юридичні Науки. 2013. № 26(65), № 2–1 (Ч. 2), С. 404–410.
4. Деякі питання державного регулювання у сфері супутникової навігації. Офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України. <https://www.kmu.gov.ua/npas/241227122>
5. Закон України від 15 листопада 1996 року № 502/96-ВР: Верховна Рада України; Про космічну діяльність. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Кабінет Міністрів України. (2013, січень 3). Розпорядження № 1-р «Про схвалення Концепції проекту Закону України 'Про державне

- регулювання у сфері супутникової навігації»». <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1-2013-%D1%80#Text>
7. Нестеренко, С. В., Єрмоленко, Д. А., Шефер, О. В., & Клепко, А. В. Українська навігаційна супутникова система: стан і перспективи. Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», Полтава, Україна. 2021. Doi: 10.26906/SUNZ.2021.3.004.
  8. Окладна М. Г., Корчевська А. Р. Проблема розвитку космічного права в Україні: історія та сучасні виклики в цивільному, міжнародному праві та праві ЄС, *Право та інноваційне суспільство*. 2021. Випуск 1 (16), С. 85–91
  9. Проект Закону про державне регулювання у сфері супутникової навігації. № 5549 від 16.12.2016 р. URL: [https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_2?id=&pf3516=5549&skl=9](https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=5549&skl=9)
  10. Проект Закону про державне регулювання у сфері супутникової навігації, 10198 від 29.03.2019 р. URL: [https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?pf3511=65772](https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65772)
  11. Проект. (2013, червень 12). «Про державне регулювання у сфері супутникової навігації (неофіційний текст)». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/NT05351>
  12. Рішення РНБОУ «Про заходи з розвитку та використання вітчизняних систем супутникової навігації в інтересах безпеки і оборони держави» від 23 грудня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0024525-22#Text>
  13. Угода між Урядом України та Європейським космічним агентством щодо співробітництва у використанні космічного простору в мирних цілях була ратифікована законом № 633-VI від 30 жовтня 2008 р. Ця угода включала зміни, зазначені у Протоколі від 14 лютого 2014 р. (документ 982\_002). Втім, угода втратила чинність 25 лютого 2019 р., згідно з подією припинення дії, підставою для якої став документ № 0724321–14. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/982\\_001#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/982_001#Text)
  14. Угода про співробітництво в галузі цивільної глобальної навігаційної супутникової системи (ГНСС) між Європейською спільнотою, її державами-членами та Україною. (Ратифікована Законом № 553-V, 10.01.2007 р.). *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2007, № 12, ст. 108. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_751#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_751#Text)
  15. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 23 грудня 2022 року 'Про заходи з розвитку та використання вітчизняних систем супутникової навігації в інтересах безпеки і оборони держави'» від 23 грудня 2022 р. № 884/2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/884/2022#n2>
  16. Указ Президента України про створення Національного космічного агентства України (29 лютого 1992 р., № 117). Отримано з URL:

[https://www.unoosa.org/documents/pdf/spacelaw/national/decreed\\_1992U.pdf](https://www.unoosa.org/documents/pdf/spacelaw/national/decreed_1992U.pdf)

#### REFERENCES:

1. Loshytskyi M., Koroied S. (2019). Space law in Ukraine: present and future. *Advanced space law*, Vol. 4, 50–58
2. Ansari K., Verma P. (2017). Ohliad Mizhnarodnoi sluzhby GNSS (IGS). *Mizhnarodnyi Zhurnal Kompiuternoi Teorii ta Inzhenerii*. DOI: 10.13140/RG.2.2.18533.91367
3. Halahan O. Ya. (2013). Zastosuvannia suputnykovykh tekhnolohii navihatsii ta zviazku: Mizhnarodno-pravovi aspekty. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho, Seriya Yurydychni Nauky*. № 26(65), № 2–1 (part. 2).
4. Deiaki pytannia derzhavnogo rehuliuвання u sferi suputnykovoi navihatsii. Ofitsiyni veb-sait Kabinetu Ministriv Ukrainy. <https://www.kmu.gov.ua/npas/241227122>
5. Zakon Ukrainy vid 15 lystopada 1996 r. № 502/96-VR: Verkhovna Rada Ukrainy; Pro kosmichnu diialnist. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/502/96-%D0%B2%D1%80#Text>
6. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2013, sichen 3). Rozporiadzhennia № 1-r «Pro skhvalennia Kontseptsii proektu Zakonu Ukrainy Pro derzhavne rehuliuвання u sferi suputnykovoi navihatsii». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1-2013-%D1%80#Text>
7. Nesterenko, S. V., Yermolenko, D. A., Shefer, O. V., & Kliepko, A. V. (2021). Ukrainska navihatsiina suputnykova systema: stan i perspektyvy. *Natsionalnyi universytet «Poltavska politekhnika imeni Yuriia Kondratiuka»*, Poltava, Ukraina. Doi: 10.26906/SUNZ.2021.3.004.
8. Okladna M. H., Korchevska A. R. (2021). Problema rozvytku kosmichnogo prava v Ukraini: istoriia ta suchasni vyklyky v tsyvilnomu, mizhnarodnomu pravi ta pravi YeS. *Pravo ta innovatsiine suspilstvo*. Issuer 1 (16).
9. Proekt Zakonu pro derzhavne rehuliuвання u sferi suputnykovoi navihatsii. № 5549 vid 16.12.2016 r. URL: [https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_2?id=&pf3516=5549&skl=9](https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=5549&skl=9)
10. Proekt Zakonu pro derzhavne rehuliuвання u sferi suputnykovoi navihatsii, 10198 vid 29.03.2019 r. URL: [https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4\\_1?pf3511=65772](https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=65772)
11. Proekt. (2013, cherven 12). «Pro derzhavne rehuliuвання u sferi suputnykovoi navihatsii (neofitsiyni tekst)». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/NT0535j>
12. Rishennia RNBOU «Pro zakhody z rozvytku ta vykorystannia vitchyznianskykh system suputnykovoi navihatsii v interesakh bezpeky i oborony derzhavy» vid 23 hrudnia 2022 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0024525-22#Text>

13. Uhoda mizh Uriadom Ukrainy ta Yevropeiskym kosmichnym ahentstvom shchodo spivrobitnytstva u vykorystanni kosmichnoho prostoru v myrnykh tsiliakh bula ratyfikovana zakonom № 633-VI vid 30 zhovtnia 2008 r. Tsia uhoda vkluchala zminy, zaznachenі u Protokoli vid 14 liutoho 2014 r. (dokument 982\_002). Vtim, uhoda vtratyla chynnist 25 liutoho 2019 r., zghidno z podiіeu prypynennia dii, pidstavoiu dlia yakoi stav dokument № 0724321-14. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/982\\_001#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/982_001#Text)
14. Uhoda pro spivrobitnytstvo v haluzi tsyvilnoi hlobalnoi navihatsiinoi suputnykovoi systemy (HNSS) mizh Yevropeiskoіu spilnotoiu, yii derzhavamy-chlenamy ta Ukrainoiu. (Ratyfikovana Zakonom № 553-V, 10.01.2007 r.). *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*. 2007, № 12, art. 108. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994\\_751#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_751#Text)
15. Ukaz Prezydenta Ukrainy «Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 23 hrudnia 2022 roku Pro zakhody z rozvytku ta vykorystannia vitchyznianykh system suputnykovoi navihatsii v interesakh bezpeky i oborony derzhavy» vid 23 hrudnia 2022 r. № 884/2022. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/884/2022#n2>
16. Ukaz Prezydenta Ukrainy pro stvorennia Natsionalnoho kosmichnoho ahentstva Ukrainy (29 liutoho 1992 r., № 117). Otrymano z URL: [https://www.unoosa.org/documents/pdf/spacelaw/national/decreed\\_1992U.pdf](https://www.unoosa.org/documents/pdf/spacelaw/national/decreed_1992U.pdf)

### I. V. Kostenko

#### Comprehensive Analysis of Ukraine's Satellite Regulation Laws :Evaluating Legal Frameworks and Future Challenges

**Summary.** *The article offers an in-depth analysis of Ukraine's satellite navigation development within the legal framework. It not only evaluates the existing legal infrastructure but also identifies and examines the significant challenges that Ukraine faces in the realms of space activities and satellite navigation. The study traces the historical progression and the current state of legislation related to satellite navigation, providing a clear timeline and understanding of the developments in this sector. Furthermore, it highlights Ukraine's potential and prospects within the global space industry, emphasizing the critical role of the national context in shaping policies that impact global space activities and security.*

*The article goes further to dissect the specifics of Ukrainian legislation in satellite navigation, making a substantial contribution to the understanding of the unique challenges and opportunities Ukraine encounters in this field.*

*It emphasizes the importance of aligning national policies with international standards and practices to ensure effective participation in the global space arena.*

*The article delves deeper into the nuances of Ukraine's satellite navigation legislation, offering a comprehensive review of the key policies and their alignment with international space laws. It explores how these laws interplay with Ukraine's strategic objectives in space technology and satellite navigation. The analysis includes a detailed discussion on the harmonization of Ukrainian satellite navigation laws with international treaties and agreements, which is crucial for the country's integration into the global space community.*

*Furthermore, the study assesses the impact of these legal frameworks on the development and deployment of satellite navigation systems in Ukraine. It scrutinizes the technological advancements and innovations within the Ukrainian space sector, and how these are supported or hindered by the existing legal structures. The article also addresses the implications of these legal and technological developments for Ukraine's defense capabilities, especially considering the geopolitical context of the region.*

*In its conclusion, the article provides recommendations for future legislative amendments and policy initiatives that could enhance Ukraine's position in the satellite navigation arena. It suggests avenues for collaboration with international partners and outlines strategies for leveraging Ukraine's satellite navigation capabilities for economic growth and national security. This comprehensive study serves as a valuable resource for policymakers, scholars, and industry experts interested in the intersection of space law, technology, and geopolitics.*

**Keywords:** *satellite navigation of Ukraine, space legislation, international space standards, technological innovations in space, geopolitical context and national security*